

KNNV afdeling Wageningen en omstreken

Jaarverslagen 2023
Jaarplannen 2024

Inhoud

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van het bestuur	3
Overzicht Ledenadministratie 2023.....	4
Financiële stukken.....	5
Exploitatierekening 2023	5
Toelichting op de exploitatierekening 2023.....	6
Toelichting Begroting 2024	6
Balans KNNV afdeling Wageningen en Omstreken per 31-12-2023.....	7
Toelichting Balans per 31 december 2023.....	7
Voorstel contributie 2024	7
Overzicht bezittingen KNNV afdeling Wageningen en omstreken per 31 december 2023.....	8
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Insectenwerkgroep	9
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Korstmossenwerkgroep	10
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Mossenwerkgroep.....	11
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Nachtvlinderwerkgroep	12
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Paddenstoelenwerkgroep.....	13
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Plantenwerkgroep.....	14
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Jongerenwerkgroep.....	15
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Veldgroep Vlinders en Libellen	16
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Vogelwerkgroep.....	17
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Amfibieën en Reptielenwerkgroep	20
Jaarverslag 2023 van de commissie Boekenverkoop KNNV-uitgeverij.....	21
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de commissie Natuurwandelingen op donderdag.....	21
Programma Natuurwandelingen op zondag in 2024	22
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de commissie PR-kraam.....	24
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Webredactie	24
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de commissie Natuuracademie	25
Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Urtica redactie.....	25

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van het bestuur

Bestuur

Jaarverslag 2023

Onze afdeling in 2023

De afdeling Wageningen en omstreken heeft eind 2023 ongeveer 475 leden en neemt in omvang iets af. We hebben 11 werkgroepen en 9 commissies (zie tabel): de werkgroep 'Amfibieën en Reptielen' is nieuw en dit jaar gestart. De twee Paddenstoelenwerkgroepen (beginners en gevorderden) zijn samengevoegd tot één werkgroep. De werkgroepen en commissies hebben in 2023 ongeveer 150 activiteiten (inventarisaties, excursies, cursussen, wandelingen, lezingen, werkgroepavonden) georganiseerd, meestal voor leden.

Werkgroep	Commissie
Jongerenwerkgroep	Inventarisatiecommissie
Amfibieën en reptielen	Natuuracademie
Insecten	Zondagswandeling
Korstmossen	Natuurwandelingen
Mossen	Verkoop nieuwe boeken
Nachtvlinders	Verkoop tweedehands boeken
Paddenstoelen	PR-kraam
Planten	Afdelingsblad Urtica
Vleermuizen	Webredactie
Vlinders en libellen	
Vogels	

Het bestuur in 2023

Het bestuur bestond in 2023 uit vijf leden: Patricia Wagenmakers (voorzitter), Ad Plaizier (Penningmeester), Huub Löffler (Secretaris), Taric Schrader (Jongeren en Natuurbescherming) en Ernst van Rijssel (lid). We zouden het bestuur graag uitbreiden met een activiteitencoördinator om activiteiten die buiten de werkgroepen en commissies vallen, zoals de Week van de Biodiversiteit, te initiëren en coördineren.

Volgens plan hebben we in 2023 bijzondere aandacht gegeven aan (het aantrekken van) jongeren, geïntegreerde activiteiten, natuurbescherming, en ondersteuning van de landelijke organisatie. Zo zijn er geïntegreerde excursies (dus niet gericht op één soortgroep) georganiseerd waarvoor nieuwe leden uitdrukkelijk uitgenodigd werden. We hopen dat nieuwe leden zich op die manier welkom voelen en een goed beeld krijgen van onze afdeling. Ook bij de wandelingen ligt de nadruk meer op de samenhang van soortgroepen dan op de soortgroepen zelf. We denken soms zelfs aan een werkgroep ecologie... wie voelt zich geroepen?

Onder leiding van de natuurbeschermingscoördinator uit het bestuur is meegedacht over beleid en beheer van overheid of organisaties. We participeren daartoe in het Groenberaad: een informeel overleg van groene organisaties in Wageningen die met de gemeente meedenken over groenbeheer en het groen in de ruimtelijke plannen. Ook is de afdeling in 2023 lid geworden van de Natuur en Milieu Federatie Gelderland. De afdeling is actief betrokken bij visieontwikkeling via de Stichting Renkums Beekdal (het 'Gletsjerparadijs') en het Biodiversiteitsplan van de gemeente Wageningen. In enkele gevallen is protest aangetekend tegen (voorgenomen) beleid. Bij de provincie is met succes bezwaar gemaakt tegen woningisolatie waarbij onvoldoende rekening is gehouden met de vleermuizen. Ook is bezwaar gemaakt tegen een projectontwikkeling in een leefgebied van de kamsalamander.

De afdeling vindt dat de KNNV meer aandacht zou kunnen en moeten besteden aan de effecten van klimaatverandering op de natuur, en mogelijkheden om negatieve effecten te mitigeren. In overleg met het landelijk bestuur heeft de afdeling een visiedocument met een actieagenda opgesteld. Het document zal in 2024 verder binnen onze afdeling besproken worden, en later dat jaar aangeboden worden aan de landelijke vereniging.

Jaarplan 2024

We willen in 2024 inzetten op het versterken van het bestuur. Dan kunnen we nog meer voor de afdeling en de natuur betekenen. We nodigen iedereen dan ook nadrukkelijk uit met ideeën, vragen of belangstelling contact op te nemen met het bestuur. Eén van de activiteiten waar we komend jaar sterker op willen inzetten is de Week van de Biodiversiteit. Deze week wordt landelijk rond de mondiale Dag van de Biodiversiteit georganiseerd en biedt ons een uitstekende gelegenheid ons aan de buitenwereld te presenteren. We hopen daarmee ook nieuwe leden te kunnen aantrekken. Ons ledenbestand is lange tijd min of meer constant gebleven, maar loopt nu iets terug. Gelukkig is onze PR-kraam heel actief. Om dat te ondersteunen zullen we een folder maken met een overzicht van activiteiten in 2024 zodat geïnteresseerden een keer kunnen aansluiten.

Natuurbescherming blijft onze aandacht hebben. Om meer slagkracht te krijgen willen we een steungroep natuurbescherming starten die onze natuurbeschermingscoördinator steunt bij alle activiteiten.

Het landelijk bestuur heeft een ambitieus beleidsplan opgesteld. Om natuurbewustzijn te vergroten en op die manier de natuur beter te beschermen willen ze de zichtbaarheid en impact van de KNNV vergroten. Wij ondersteunen die plannen. Immers, het zijn de afdelingen die die ambities moeten gaan realiseren. Eén van de elementen is het visiedocument 'Natuur en Klimaat', zoals boven al vermeld. We willen het stuk in het komende jaar aan het landelijk bestuur aanbieden.

Natuurlijk blijft onze belangrijkste taak het faciliteren en ondersteunen van alle mooie activiteiten van de werkgroepen en commissies. Deze vormen het hart van onze afdeling, en zorgen ervoor dat we vitaal en bruisend zijn. Heel veel leden weten de weg naar activiteiten te vinden, maar er zijn ook veel leden die we niet of weinig zien. Schroom niet om incidenteel of regelmatig deel te nemen aan een activiteit. U bent van harte uitgenodigd, en wie weet wordt u net zo enthousiast als alle leden die we regelmatig tegenkomen. Uiteraard zijn suggesties en ideeën meer dan welkom: we kijken er naar uit.

Overzicht Ledenadministratie 2023

Ad Plaizier, ledenadministrateur

De volgende tabel geeft het aantal leden weer in 2023 en in drie voorgaande jaren. Voor deze leden heeft afdracht plaatsgevonden aan het landelijk bureau. T.o.v. 2022 is het leden aantal licht gedaald, maar gelukkig is trend over de voorgaande jaren redelijk stabiel. Tussen haakjes staat het aantal leden wat heeft opgezegd of is overleden en het aantal leden dat zich nieuw heeft aangemeld.

soort leden/datum	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020
ereleden	3	4	4	4
hoofdeden *)	54	61	58	58
huisgenootleden *)	58	64	61	61
gewone leden	359	361	351	341
totaal aantal leden	474	490	474	464
verandering	(-42/+26)	(-25/+41)	(-18/+28)	(-38/+30)

*) *hoofdeden en huisgenootleden ontvangen en geprinte of digitale Urtica op hun gezamenlijke adres. Het verschil tussen aantal hoofdeden en huisgenootleden komt door de drie ereleden en huisgenootleden met het zelfde adres. In 2023 is een hoofdedlid met 2 huisgenoot leden. Ereleden zijn vrijgesteld van contributiebetaling.*

Financiële stukken

Ad Plaizier, Penningmeester

Exploitatierkening 2023

Exploitatierkening	Begroting 2023		Saldo	Werkelijk 2023		Saldo	Begroting 2024		Saldo
	Uitgaven	Inkomsten		Uitgaven	Inkomsten		Uitgaven	Inkomsten	
Omschrijvingen									
totaal contributiebetalen in boekjaar		€ 15,700.00		€ 14,637.75		€ 14,637.00		€ 14,637.00	
vooruitbetalingen uit vorig jaar				€ 992.50					
vooruitbetalingen voor volgend jaar				€ -222.50					
Afdracht contributies aan Landelijk Bestuur K	€ 10,200.00			€ 10,474.50		€ 10,662.50		€ 10,662.50	
Totaal Contributies	€ 10,200.00	€ 15,700.00	€ 5,500.00	€ 10,474.50	€ 15,407.75	€ 4,933.25	€ 10,662.50	€ 14,637.00	€ 3,974.50
Urtica drukkosten	€ 3,650.00			€ 2,980.07		€ 2,600.00		€ 2,600.00	
Urtica verzendkosten	€ 950.00			€ 908.26		€ 972.00		€ 972.00	
etiketten, enveloppen, postzegels etc	€ 100.00			€ 45.99		€ 100.00		€ 100.00	
Urtica advertenties				€ -					
Totaal Urtica	€ 4,700.00	€ -	€ -4,700.00	€ 3,934.32	€ -	€ -3,934.32	€ 3,672.00	€ -	€ -3,672.00
Lezingen, excursies, cursussen, week vd ve	€ 900.00			€ 918.05		€ -918.05	€ 1,000.00		
Ger van Zanen vouchers ontvangen in 2019						€ -500.00			
tbv vogelgeluidencursus	€ 500.00			€ 500.00					
Ger van Zanen vouchers ontvangen in 2022	€ 500.00						€ 520.00	€ 500.00	€ -20.00
(tbv nachtvindercursus)									
Totaal Cursussen / Natuuracademie	€ 1,900.00	€ -	€ -1,900.00	€ 1,418.05	€ -	€ -1,418.05	€ 1,520.00	€ -	€ -1,520.00
Werkgroepen (declaraties)	€ 300.00			€ 659.28		€ -659.28	€ 600.00		€ -600.00
subside en uitgaven paddenschem N225 bij	€ 10,000.00	€ 10,000.00		€ 9,316.57	€ 10,000.00	€ 683.43	€ 5,000.00	€ 5,000.00	
Totaal Werkgroepen	€ 10,300.00	€ 10,000.00	€ -300.00	€ 9,975.85	€ 10,000.00	€ 24.15	€ 5,600.00	€ 5,000.00	€ -600.00
donatie aan Groene Wiel	€ 1,250.00	€ 250.00		€ 1,250.00	€ 250.00	€ -1,000.00	€ 1,250.00	€ 250.00	€ -1,000.00
verzekerings microscopen/beamer	€ 130.00			€ 131.95		€ -131.95	€ 140.00		€ -140.00
aanschaf microscopen en nieuwe microsc. Verlichting		€ 450.00		€ 1,695.92	€ 500.00	€ -1,195.92			
aanschaf warmtecamera							€ 2,100.00	€ 500.00	€ 1,600.00
Totaal Huisvesting / Inventaris	€ 1,380.00	€ 700.00	€ -680.00	€ 3,077.87	€ 750.00	€ -2,327.87	€ 3,490.00	€ 750.00	€ -2,740.00
drukkosten/presentatiekosten /folder/ rapport	€ 100.00			€ 509.40	€ 509.40		€ 300.00		€ -300.00
lezing inventarisatiecommissie in januari				€ 130.00		€ -130.00	€ 130.00		€ -130.00
Inventarisaties	€ 100.00	€ -	€ -100.00	€ 639.40	€ 509.40	€ -130.00	€ 430.00	€ -	€ -430.00
verkoop 2e handsboeken		€ 550.00		€ 24.86	€ 2,100.91	€ 2,076.05	€ 50.00	€ 1,000.00	€ 950.00
verkoop KNNV boeken		€ 850.00		€ 23.50	€ 623.63	€ 600.13	€ 50.00	€ 600.00	€ 550.00
Totaal Boekwinkeltje	€ -	€ 1,400.00	€ 1,400.00	€ 48.36	€ 2,724.54	€ 2,676.18	€ 100.00	€ 1,600.00	€ 1,500.00
giften		€ 100.00		€ 185.00	€ 185.00	€ 185.00		€ 100.00	€ 100.00
Giften	€ -	€ 100.00	€ 100.00	€ -	€ 185.00	€ 185.00	€ -	€ 100.00	€ 100.00
kosten PR-kraam	€ 220.00			€ 147.98	€ 362.84	€ 214.86	€ 220.00		
Public Relations / Publieksdagen	€ 220.00	€ -	€ -220.00	€ 147.98	€ 362.84	€ 214.86	€ 220.00	€ -	€ -220.00
algemene kosten	€ 800.00			€ 728.87		€ -728.87	€ 800.00		€ -800.00
Algemene Kosten	€ 800.00	€ -	€ -800.00	€ 728.87	€ -	€ -728.87	€ 800.00	€ -	€ -800.00
bankkosten	€ 300.00			€ 281.10	€ 345.00	€ 63.90	€ 300.00	€ 360.00	
Bankkosten	€ 300.00	€ -	€ -300.00	€ 281.10	€ 166.43	€ -114.67	€ 300.00	€ 360.00	€ -60.00
Totaal / Resultaat	€ 29,900.00	€ 27,900.00	€ -2,000.00	€ 30,726.30	€ 30,105.96	€ -620.34	€ 26,794.50	€ 22,447.00	€ -4,467.50

Toelichting op de exploitatierekening 2023

Inkomsten

In 2023 waren de inkomsten iets hoger dan begroot. De extra inkomsten komen vooral door de uitstekende verkoop van boeken in onze boekwinkeltje. Heel veel dank hiervoor aan Carleen van den Anker en Peter Goedhart. Natuurlijk ook veel dank aan de familie Heijne-Stadig voor hun giften.

Uitgaven

Doordat de oplage van de gedrukte Urtica met bijna 140 exemplaren gedaald is zijn de drukkosten veel lager dan begroot. De verdere kosten van al onze andere activiteiten zijn op het niveau van de begroting voor 2023. Met behulp van een subsidie van een van de fondsen van de landelijke KNNV hebben we 2 binoculairs en verlichting voor andere microscopen voor de Mossenwerkgroep kunnen aanschaffen. Het plaatsen van het paddenscherf was iets goedkoper dan de begrootte €10.000. Heel veel dank aan iedereen die zijn best doet om de kosten binnen de gestelde budgetten te houden.

Resultaat

Ofschoon er een tekort van €2000 begroot was, is inclusief de aanschaf van 2 binoculairs het tekort op ongeveer € 1300 uitgekomen. Op de verlies- en winstrekening staat een lager bedrag vermeld. Doordat de kosten van het paddenscherf €683 lager dan gesubsidieerd waren, is dit bedrag gereserveerd voor toekomstige kosten aan het paddenscherf en dus ook niet toegevoegd aan het vermogen van de vereniging. Zoals al eerder opgemerkt is het resultaat dit jaar positief beïnvloed door de uitstekende verkopen in het boekwinkeltje en de lagere kosten voor het drukken van de Urtica doordat nu al bijna 140 leden de gedrukte Urtica ingeruild hebben voor de digitale versie. Naast de financiële besparing gebruiken wij minder papier en dit draagt ook bij aan onze doelstelling om onze ecologische voetafdruk te verminderen.

Toelichting Begroting 2024

Inkomsten

- In de begroting is rekening gehouden met licht dalende trend van het aantal leden. Natuurlijk hopen we dat dit niet zo is en dat het leden aantal zich op het niveau van de afgelopen jaren handhaaft. Om de trend te stabiliseren heeft het bestuur besloten €300 te reserveren voor extra marketing van de vereniging. Inmiddels hebben we een reclamefolder te laten drukken die we op allerlei plaatsen kunnen neerleggen, b.v. bibliotheken en ook goed kunnen verspreiden vanuit onze informatiekramen op de diverse (jaar)markten.
- De inkomsten uit het boekwinkeltje waren bijzonder hoog in 2023. Om geen valse verwachtingen te verwachten zijn de inkomsten dit jaar voorzichtig ingeschat.
- De afdeling heeft dit jaar een donatie van €5000 ontvangen voor het onderhoud en plaatsen van het paddenscherf langs de N225 tussen Wageningen en Renkum. Net als vorig jaar trekt Verena van den Berg dit project.

Uitgaven

- Om de licht dalende trend van het aantal leden te stabiliseren heeft het bestuur besloten €300 te reserveren voor extra marketing van de vereniging. Inmiddels hebben we een reclamefolder te laten drukken die we op allerlei plaatsen kunnen neerleggen, b.v. bibliotheken en ook goed kunnen verspreiden vanuit onze informatiekramen op de diverse (jaar)markten.
- In 2024 is er € 1.000,- gereserveerd voor lezingen, excursies, cursussen en activiteiten in het kader van de biodiversiteit in mei van dit jaar.
- Ook dit jaar zullen we weer € 1.000,- doneren aan het Groene Wiel. Samen met de Vogelwerkgroep doneren we in totaal €1.250,- aan het Groene Wiel.
- Het bestuur zal ook in januari 2024 een nieuwjaarsbijeenkomst organiseren en een ALV in maart. Voor nieuwe leden zal het bestuur een aantal excursies organiseren. De nieuwe statuten die door de landelijke KNNV opgesteld worden en door afdelingen in mogelijk aangepaste vorm overgenomen zijn nog steeds niet gereed. Mogelijke notaris-kosten zullen we als algemene kosten boeken.

Resultaat

Er wordt een negatief resultaat voorzien van bijna € 4500,- Dit negatieve resultaat komt door een reservering van €1600 voor een warmtecamera voor de vleermuiswerkgroep, extra kosten voor het drukken van een informatiefolder en de activiteiten voor de inventarisatiecommissie, lezingen, cursussen en activiteiten in de week van de biodiversiteit en de gestegen kosten door de hoge inflatie van ca 10% in 2023.

Balans KNNV afdeling Wageningen en Omstreken per 31-12-2023

	12/31/2023	12/31/2022	12/31/2021
Inventaris	€ 1.00	€ 1.00	€ 1.00
ING Betaalrekening	€ 0.00	€ 92.51	€ 4,204.39
Triodosrekening	€ 2,202.70	€ 4,620.29	€ 0.00
Triodos Spaarrekening	€ 25,000.00	€ 23,996.37	€ 23,440.65
te ontvangen rente Triodos	€ 178.57	€ 0.00	€ 0.00
te ontvangen omzet nieuwe boeken	€ 343.22	€ 0.00	€ 118.07
wisselgeld 2e handsboeken	€ 57.30	€ 57.30	€ 44.90
Totaal	€ 27,782.79	€ 28,767.47	€ 27,809.01

	12/31/2023	12/31/2022	12/31/2021
Vermogen excl reserveringen komend kalender jaar	€ 23,735.09	€ 26,444.97	€ 24,940.51
vooruit ontvangen contributies	€ 222.50	€ 922.50	€ 868.50
reservering bankkosten	€ 41.77	€ 0.00	€ 0.00
vooruit ontvangen subsidies	€ 500.00	€ 500.00	€ 500.00
reservering activiteiten komend kalenderjaar	€ 1,000.00	€ 900.00	€ 1,500.00
reservering nieuwe warmtecamera	€ 1,600.00	€ 0.00	€ 0.00
reservering paddenwerkgroep	€ 683.43	€ 0.00	€ 0.00
Totaal	€ 27,782.79	€ 28,767.47	€ 27,809.01

Toelichting Balans per 31 december 2023

- Volgens het besluit van Algemene Leden Vergadering in 2003 is de inventaris voor €1,- op de Balans opgenomen.
- Het Boekwinkeltje 2^e handsboekenverkoop heeft een klein bedrag aan kas geld
- De ING rekening is gesloten en het saldo is overgemaakt naar de Triodosbank
- De rekening van de Nachtvlindercurcus is pas in 2024 ontvangen. Daarom staan de kosten van deze cursus en de bijbehorende Ger van Zanen voucher op de balans
- Voor kosten van afdelingsactiviteiten voor de lezingen, excursies, week van de biodiversiteit is een reservering getroffen van € 1000,-
- Het vermogen van de afdeling bedroeg op 31 december 2023: €25.242,30 Door de aanschaf van twee binoculairs en verlichting voor een andere microscoop is het vermogen met € 1202,67 afgenomen.

Voorstel contributie 2024

Door de algemene kostenstijging (inflatie) en de investeringen voor ledenwerving en activiteiten van de werkgroepen stelt het bestuur voor om de contributie met ca. 10% te verhogen in 2025. Zie onderstaan de tabel.

	Contributie (€)				Afdracht landelijk bestuur			
	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
Gewoon lid	34,50	34,50	34,50	38,00	22,25	22,50	25,50	26,50
Huisgenootlid	13,50	13,50	13,50	15,00	8,00	8,00	9,25	9,50
Jeugdlid (t/m 25 jaar)	20,00	20,00	20,00	22,00	9,25	9,25	10,50	11,00
Urtica-abonnee	13,00	13,00	13,00	14,50	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Overzicht bezittingen KNV afdeling Wageningen en omstreken per 31 december 2023

Ad Plaizier, Penningmeester

Voor algemeen gebruik:

- Publicatieborden/voorlichtingspanelen (2003). In 2015 is een nieuw set panelen aangeschaft, evenals een windbestendige afdelingsbanner (hoogte 2 meter).
- Beamer Epson EB-FH52, aangeschaft in 2021.a
- Beamer Panasonic PT-AE 4000, aangeschaft in 2011
- Laptop HP 14-Cf0732nd, aangeschaft in 2018
- Scanner: HP Scanjet G2410, aangeschaft in 2007
- Diaprojector: Leitz Pradovit Color 2 type 031-049.425, 2e hands verkregen in 2009
- Diaprojector: Voigtländer Speciaal type PK 35 A, 2e hands aangeschaft in 2009
- Projectiescherm Carpeted Picture 178 x 178, aangeschaft in 2011
- Binonculaire (preparer)microscop voor PR-kraam, nagelaten door KNNV-lid Jan van Hal

Voor gebruik door de werkgroepen:

- Koudlichtbronnen t.b.v. stereomicroscopen: Euromex (3 stuks), aangeschaft in 2004
- Stereomicroscopen: Leica S6E StereoZoom met toebehoren (3 stuks) aangeschaft in 2005
- In 2021 heeft de afdeling een Leitz prepareermicroscop met 10x oculairs en 1 x objectief, voorzien van een variabele zoom van 0,63 tot 5x ontvangen van Eveline Vaane.
- Eind 2008 zijn 13 nieuwe stereomicroscopen aangeschaft
- 1 stereomicroscop Olympus SZX-7 met extra vergroting d.m.v. een voorzetlens
- 2 gewone microscopen Olympus CX-21
- 2 gewone microscopen Olympus CX-41
- 1 stereomicroscop Optika SZM trinoculair met kleine camera
- 7 stereomicroscopen Optika SZM binoculair
- Een trinoculaire tubus met camera voor projectie van microscopbeelden, aangeschaft in 2016
- Een Euromex research microscop (1986), in 2020 ontvangen uit de nalatenschap van Chris van de Bund
- In 2023 zijn 6 reality leuchten Led-lampen Viper R 52391187 aangeschaft.
- In 2023 zijn 2 nieuwe microscopen aangeschaft.
- 1 Stereo Zoom microscop binoculair OZL 467
- 1 Stereo Zoom microscop binoculair OZL 465
- 1 auxillary objective 0.5x OZB 4641
- Samsung Galaxy Tab A8 aangeschaft in 2022
- Twee meetlinten à 50 meter elk
- Kipor IG 1000 (stroomaggregaat) + haspelkabel prof IP20 50 m. aangeschaft in 2013 (beiden zijn aangeschaft met subsidie van de Uyttenboogaart Eliasen Stichting. Voorwaarde hierbij is dat de apparatuur eigendom blijft van de UES en in bruikleen gegeven wordt van de afdeling
- Hulpmiddelen nachtvlinderwerkgroep: Vanglakens + lampen, circa 200 verzamelpotjes, 3 bureau-ledlampjes, 2 campingtafels
- Externe harde schijf (Seagate/STEA2000400) voor vleermuizenwerkgroep
- Externe harde schijf in gebruik door de secretaris
- De werkgroepen hebben de beschikking over diverse naslagwerken, studieboeken en dossiers. Uiteraard maken ook de nodige materialen deel uit van de inventaris van de werkgroepen. Dit alles is opgeborgen in een afsluitbare houten kast en ladenkast
- Eind 2012 is een afsluitbare stalenkast aangeschaft voor de opslag van het archief van het KNNV Bestuur en de voorraad rapporten van alle inventarisaties.
- In 2013 is een afsluitbare stalenkast aangeschaft voor de opslag van beide beamers en de laptop
- In 2016 is een afsluitbare stalenkast aangeschaft voor opslag van microscopen in het kantoor van het Groene Wiel.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Insectenwerkgroep

Jinze Noordijk, coördinator IWG

Verslag 2023

De Insectenwerkgroep komt bij elkaar op de woensdagavonden van de oneven weken voor een werkavond. We sorteren dan insecten uit monsters, wisselen materiaal uit of determineren dieren uit onze favoriete groepen. Een aardig deel van de werkzaamheden bestond uit het sorteren en determineren van mieren en doodhoutkevers uit het Stormreservaat bij Leersum, waar IWG-lid Stefan Arp zijn stageonderzoek heeft uitgevoerd. Op enkele plekken rondom Wageningen zijn wederom Malaisevallen geplaatst om insecten te vangen; al deze monsters zijn gewogen, maar de verschillende groepen moeten nog uitgezocht en op soort gedetermineerd worden. Er zijn twee excursies gehouden in het Wekeromse Zand, waarbij met name mieren en kevers zijn geïventariseerd. IWG-lid Jitte Groothuis jureerde een fotowedstrijd en gaf een mini-workshop insectenfotografie voor de stichting A Rocha Bennekom, beide in het kader van hun insectenjaar. Op 18 november is een leuke en (met enkele 'externe' geïnteresseerden) goed bezochte mierendeterminatiedag georganiseerd, i.s.m. de landelijke Mierenwerkgroep van de Nederlandse Entomologische Vereniging. Ook hebben we een geslaagde kortstenacht- en langstenachtborrel georganiseerd.

Malaiseval omgeving Wageningen, 18 april 2023 (foto: Theodoor Heijerman)

Plannen 2024

We zullen in 2024 weer op de woensdagavonden van de oneven weken de werkgroepavonden houden. En ook dit jaar zullen we enkele Malaisievallen plaatsen. In het najaar plannen we weer een mierendeterminatiedag in (i.s.m. de landelijke Mierenwerkgroep van de Nederlandse Entomologische Vereniging). Ook willen we het Mierenreservaat blijven inventariseren, maar zullen we ook enkele andere excursies organiseren. Vanzelfsprekend hopen we weer heel wat bijzondere insecten voorbij te zien komen onder de microscopen en hopen we veel te publiceren over onze resultaten.

Wie langs wil komen bij de Insectenwerkgroep is altijd welkom, maar aangeraden wordt eerst contact op te nemen met de coördinator, zodat er ook wat voorbereidingen (literatuur en insecten zelf) getroffen kunnen worden al naar gelang de interesse voor een bepaalde insectengroep.

Een stinkende kortschildkever *Ocypus olens* (Foto: Jitte Groot-

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Korstmossenwerkgroep

Christa Heyting, coördinator

Jaarverslag 2023

De korstmossenwerkgroep is actief in het winterhalfjaar, van oktober tot en met april. In die periode wordt er één keer per maand een excursie gepland, meestal op de laatste zaterdag van de maand, en één keer per maand een werkgroepavond, op de eerste donderdag van de maand. Op de werkgroepavonden organiseren we (opfris)cursussen of lezingen, of determineren we korstmossen die we verzameld hebben. Er doen zowel beginnende als gevorderde korstmosliefhebbers mee. De activiteiten trekken gemiddeld zo'n 10-20 deelnemers, zowel jong als oud.

Cursus 'Microscopie van korstmossen', in het Groene Wiel op 25 november

Er loopt sinds 2016 een inventarisatieproject van algemene epifytische makrolichenen in Wageningen, dat wordt gecoördineerd door Henk-Jan van der Kolk. Het inventarisatiegebied is daartoe is ingedeeld in 82 hokken van 500 x 500 m. De leden van de werkgroep kunnen aan de inventarisatie bijdragen buiten de vaste activiteiten (excursies en werkgroepavonden) om. Deze activiteit is ideaal voor beginners, die met meer ervaren werkgroepleden kunnen meelopen om ervaring op te doen met het inventariseren van korstmossen. Het project is nu bijna voltooid.

In 2023 vonden vijf werkgroepavonden plaats, die onder andere waren gewijd aan epifytische korsten met vruchtlichamen. Op basis daarvan is een determinatiesleutel ontwikkeld voor de veertig algemeenste vertegenwoordigers van deze groep korstmossen. De nieuwe sleutel is een vervolg op het gidsje voor epifytische makrolichenen, waarvan inmiddels een tweede druk verschenen is. De werkgroepavond in december was een lezingenavond, die in samenwerking met de Mossenwerkgroep werd georganiseerd.

Er vonden vijf excursies plaats, en wel naar Wageningen (in het kader van het inventarisatieproject van makrolichenen), Hemmen (in het kader van de brede inventarisatie 2024), de Palmerswaard (in het kader van de brede inventarisatie 2023), het Edese bos en vliegveld Deelen. Hoewel er bij eerdere excursies in 2018 en 2019 al heel veel soorten korstmossen in Deelen waren gevonden, werden er toch weer een aantal nieuwe vondsten gedaan, zoals Groot takmos (*Ramalina fraxinea*, een zeldzame soort die als Bedreigd op de Rode Lijst staat), Knotwilgkorst (*Bryostigma muscigenum*; Kwetsbaar op de Rode Lijst), Struikschotelkorst (*Rinodina biloculata*, een soort die nog maar een paar jaar in Nederland bekend is, maar lijkt snel op te rukken) en Zwart leermos (*Peltigera neckeri*; een zeldzame soort).

Bovendien werden er twee cursussen georganiseerd: Op 28 januari vond onder leiding van Henk-Jan van der Kolk een beginnerscursus Korstmossen plaats (14 deelnemers), en op 25 november een microscopie cursus (13 deelnemers).

Jaarplan 2024

Ook in 2024 gaan we verder met de maandelijkse excursies en werkgroepavonden (van januari t/m april, en van oktober t/m december). In december 2024 hopen we weer een gezamenlijke lezingenavond te kunnen organiseren met de Mossenwerkgroep. Verder zal in 2024 de nadruk zal vooral komen te liggen op de excursies, omdat daarvoor de meeste belangstelling lijkt te bestaan. Het inventarisatieproject 'Epifytische macrolichenen in Wageningen' hopen we in 2024 te voltooien.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Mossenwerkgroep

André van Lammeren en Roel Lemmens, coördinatoren

Jaarverslag 2022-2023

De mossenwerkgroep heeft een seizoen dat normaal gesproken loopt van oktober tot en met april. Maandelijks is er een excursie op een zaterdag en een aansluitende werkgroepavond op dinsdagavond waar de gevonden mossen worden besproken. Ook worden door de leden meegebrachte mossen gezamenlijk bekeken. De werkgroep heeft nu op papier 55 leden.

In de verslagperiode oktober 2022 - april 2023 zijn de werkgroepavonden weer hervat die in de voorgaande periode door Corona waren komen te vervallen. Er waren 6 avonden georganiseerd met gemiddeld 10 deelnemers per avond. Ook is er weer een gezamenlijke lezingenavond met de Korstmossenwerkgroep in december geweest met twee sprekers en 21 toehoorders: André van Lammeren sprak over "De biologie van mossen – wat maakt hen zo bijzonder" en Henk-Jan van der Kolk over "Effecten van ammoniak op korstmossen in Gelderland tussen 1990 en 2022". Er

Excursie van de Mossenwerkgroep naar de Duivelsberg op 11 maart 2023. Foto: André van Lammeren

waren in de verslagperiode 6 excursies, met een gemiddelde deelname van 13-14 personen per excursie. De excursies waren naar Groot Wolfswinkel bij Renswoude, Begraafplaats Beekbergen, Park Staddijk bij Nijmegen, Arboretum Belmonte in Wageningen en de Duivelsberg bij Beek-Ubbergen.

In 2022 is de flora en fauna van de Wageningse Eng geïnventariseerd. De mossen-inventarisatie en ook de rapportage ervan is afgerond. Ook de verslaglegging van de inventarisatie Groot Wolfswinkel is afgerond. Er is in de periode 2022-2023 een begin gemaakt met de inventarisatie van de Palmerswaard, het inventarisatieterrein voor het jaar 2023. De coördinatoren hebben het terrein in de verslagperiode 5 keer bezocht. Daarnaast is in 2023 een gebied op aanvraag geïnventariseerd, te weten het terrein van de Franse Kamp bij Bennekom. Daarvan is een verslag gemaakt dat ook is opgenomen in de verslagenreeks van onze vereniging (Mossen van de Franse Kamp, Bennekom Inventarisatie 2023).

De twee coördinatoren zijn verder betrokken geweest bij het begeleiden van introductie-excursies en bij onderdelen van de opleiding tot IVN gids.

Jaarplan 2023-2024

Het programma van de mossenwerkgroep loopt normaal van oktober tot en met april. Maandelijks wordt er een excursie georganiseerd op een zaterdag. En 10 dagen daarna, op de derde of vierde dinsdag van de maand, worden de meest interessante mossen, gevonden op die excursie, besproken en bekeken in Het Groene Wiel. We organiseren de excursies naar terreinen waarin we verwachten een grote diversiteit aan mossen te kunnen vinden. Dit om educatieve redenen, maar ook om zowel beginners als gevorderden voldoende te kunnen bieden. Ook bieden we de mogelijkheid om mossen die door de leden zelf worden meegebracht, te bekijken op de werkvondens. In de maand december is er geen excursie en werkvond, maar worden er lezingen verzorgd samen met de Korstmossenwerkgroep.

In 2023-2024 hebben we weer een normaal programma gepland dus mét werkgroepavonden, samen met de korstmossenwerkgroep een lezingen-avond in het Groene Wiel en 6 excursies die 4 uur duren om tijdens de wandeling wat dieper op bijzonderheden van de gevonden soorten in te kunnen gaan.

In 2023-2024 zal de flora en fauna van de Heerlijkheid Hemmen worden geïnventariseerd. Voor de mossen zal de inventarisatie voornamelijk door enkele individuele leden van de mossenwerkgroep worden uitgevoerd en in het voorjaar 2024 zal ook voor andere leden van de werkgroep een excursie naar Hemmen worden georganiseerd. Daarnaast staan inventarisaties gepland in het Mierenreservaat bij het Land van Peelen in de bossen bij Bennekom, in de Voedselbossen De Park bij Elst, en is de inventarisatie van de Palmerswaard bij Rhenen afgerond.

André van Lammeren en Roel Lemmens zijn de coördinatoren van de mossenwerkgroep en stellen het programma samen.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Nachtvlinderwerkgroep

Maurice Franssen, Ineke Ammerlaan en Guy Ackermans

Jaarverslag 2023

De nachtvlinderwerkgroep heeft in 2023 een bijdrage geleverd aan de kennis over de nachtvlinderfauna van het Belmonte Arboretum. Daartoe hebben we een keer per maand in de periode maart-oktober een of twee lakens met lampen opgesteld op de centrale weide van het Arboretum, en een kleine val bij het westelijke uitzichtpunt over de Rijn. Daarnaast werden vlinders gelokt met stroop, wat gesmeerd werd op allerlei bomen van een bosje aan de oostkant van het Arboretum. Er werd ook een bijdrage geleverd aan de Nationale NachtvlinderNacht van de Vlinderstichting op 16 september, op dezelfde locatie.

Drukke bij het laken. Foto: Ineke van Dis.

Er waren vaak meer dan 30 belangstellenden waarvan sommigen zelfs uit het westen van het land speciaal hier naar toe kwamen in de hoop specifieke soorten te zien die in hun woonplaats niet voorkomen (Fig. 1). Hoewel we het leuk vinden als onze activiteiten veel belangstellenden trekken, was ook duidelijk dat de verhouding tussen deelname van leden en niet-leden niet altijd in balans was. Dit was voor ons een leerpunt; we zullen in 2024 duidelijker in de publiciteit kenbaar maken dat het een activiteit is voor leden van KNNV Wageningen. Uiteraard blijven gasten die een keer willen kennismaken altijd welkom.

Ook de vlinders lieten zich niet onbetuigd, met bijvoorbeeld meer dan 200 vlinders verdeeld over 106 soorten op de warme avond van 14 juli. In totaal werden er 292 verschillende soorten waargenomen. Op zich is er al veel bekend over de vlinders van het Arboretum maar toch hebben we 9 nieuwe soorten kunnen ontdekken daar. De belangrijkste is de zeer zeldzame Lindedwergspanner (*Eupithecia egenaria*) die heel weinig gezien wordt buiten Zuid-Limburg. Het is een lastig herkenbaar vlindertje (Fig. 2), de identiteit werd pas duidelijk na het maken van een genitaalpreparaat. Hij zat op 13 mei in de val bij het uitzichtpunt aan de rand van de Wageningse Berg. De vlinder vliegt rond de boomtoppen dus mogelijk heeft deze locatie “op hoogte” er toe bijgedragen dat hij in de val kwam. Op 9 september hadden we heel veel trekvlinders, zie voor een verslag daarvan *Urtica* 2023-4, pagina 10.

Lindedwergspanner. Foto: Maurice Franssen

Naast dit “veldwerk” hebben we ook een cursus Nachtvlinders Herkennen georganiseerd in het Koetshuis van het Belmonte Arboretum. De kosten hiervan werden grotendeels betaald uit een Ger van Zanen voucher van € 500 die de afdeling in 2022 heeft ontvangen van de landelijke KNNV. De cursus bestond uit 4 avonden, beginnend met een algemene introductie gevolgd door twee avonden over specifieke soortgroepen en eindigend met een slotavond waarin de waarnemingen van het jaar nog eens de revue passeerden. Er waren 15-20 belangstellenden bij de cursusavonden.

Jaarplan 2024

In 2024 zullen we, op verzoek van de beheerders, de nachtvlinderfauna van de Ommuurde Tuin in Renkum gaan inventariseren. We zullen weer eenmaal per maand nachtvlinders gaan lokken in de periode maart-oktober, op een vrijdag- of zaterdagavond. Belangstellenden zijn welkom na aanmelding. Informatie daarover zal gedeeld worden via de website en *Urtica*.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Paddenstoelenwerkgroep

Eric Minke

Jaarverslag 2023

Reguliere werkavonden

Het paddenstoelenseizoen begon in augustus veel belovend door de overvloedige regen. In september werd het echter droog, warm en zonnig, waardoor de vele vruchtlichamen weer snel verdwenen. In de loop van oktober en november werd het echter kletsnat, met gevolg dat vele paddenstoelen weer aanwezig waren. Nachtvorst trad nauwelijks op, waardoor nog lang genoten kon worden van de vele paddenstoelen.

De werkgroepsavonden begonnen op 18 september en vonden om de week plaats op een maandag. Het aantal deelnemers per avond varieerde van 8 tot 26 personen. Op 2 oktober werd de avond druk bezocht met maar liefst 26 personen. In totaal werden drie nieuwe leden verwelkomd. Nu en dan kwam iemand een avondje meedraaien om te kijken hoe het ging. De sfeer tijdens de avonden was gemoedelijk dankzij de inbreng van één ieder in de vorm van koffie en thee zetten, afwassen, opruimen en het grote enthousiasme. Jeanet Bok reserveerde weer de ruimte in Het Punt, waardoor de avonden weer plaats konden vinden.

De laatste avond van het seizoen was op 11 december. Achttien personen bezochten deze gezellige avond. Enkele leden lieten fraaie foto's zien van het afgelopen seizoen. Pierre de Wit vertoonde een groot aantal dia's. Hij had er een quiz van gemaakt. De deelnemers moesten de paddenstoel op de foto benoemen en tevens aangeven of het een mycorrhiza, saprotroof of parasiet was. De prijs was een reep chocolade. Kees Valk gaf weer een mooie impressie van alle excursies die in de omgeving van Wageningen plaatsvonden. Klaas Hitman had fraaie opnamen van de excursie in Arboretum Oostereng (16 november, maandelijks donderdagochtendwandeling) en Hemmen. Ten slotte liet Cor Brusse aan aantal dia's zien van paddenstoelen uit diverse terreinen. De foto's van de Dennenvoetzwam in verschillende stadia en vormen waren bijzonder.

In totaal zijn vijf excursies georganiseerd, waarvan de excursie op 20 oktober werd geannuleerd in verband met hevige regenval en stormachtig weer. De excursies vonden plaats in de Oostereng, Kwintelooyen, Hemmen (tweemaal) en het Renkums beekdal. Het aantal deelnemers per excursie varieerde van 5 tot 20. Soms deden mensen van buiten de afdeling mee (IVN – lid van de afdeling Nijmegen).

Paddenstoelenweekeinde

Het traditionele paddenstoelenweekeinde vond plaats van 27 tot en met 29 oktober in Lage Vuursche. De eerste middag werden de bossen rondom het NIVON-huis verkend. Op de zaterdag stonden twee excursies gepland: Niënhof en Fort Rhijnauwen in Bunnik. Beide excursies waren zeer succesvol door het voorkomen van vele soorten die gebonden zijn aan kleibossen en schraal grasland. De zondagochtend werd doorgebracht in een bosgebied bij Zeist. Hier werden veel soorten aangetroffen die ook in de omgeving van Wageningen voorkomen. Het weekeinde was erg gezellig met veel soorten paddenstoelen.

Basiscursus paddenstoelen

De basiscursus paddenstoelen werd dit jaar voor de derde keer verzorgd in het Groene wiel door Pierre de Wit en Eric Minke. De cursus is enkele jaren geleden opgezet in samenwerking met de Nederlandse Mycologische Vereniging. In totaal hadden zich 15 personen opgegeven. Het aantal deelnemers per avond varieerde van elf tot dertien. De cursus startte op 28 augustus en vond verder plaats op 4, 11 en 18 september op een maandagavond. Mede door het enthousiasme van de cursisten was de cursus weer een succes. In verband met de droogte konden niet meteen aansluitende excursies plaatsvinden. De deelnemers konden meedoen met de reguliere excursies vanuit de werkgroepsavonden.

Verzoeken aan de paddenstoelenwerkgroep.

Jeanet verzorgde een excursie voor de campinggasten van Camping Quadenoord op 15 oktober. Er waren veel deelnemers, waaronder veel kinderen. De excursie verliep leuk met een groot aantal soorten.

Leny Huitzing (organisatie maandelijks donderochtendwandelingen) vroeg traditiegetrouw om de laatste twee donderdagen van het jaar paddenstoelenexcursies te verzorgen. Deze stonden gepland voor 19 oktober en 16 november. De excursie op 19 oktober vond plaats in het Renkums beekdal en werd door zeventien personen bijgewoond. De excursie van 16 november in Arboretum Oostereng trok negen personen. Er was nog geen vorst, waardoor zo laat in het seizoen nog veel paddenstoelen te bewonderen waren.

Jaarplan 2024

De werkgroepsavonden zullen weer starten in september. Wij hopen weer op een rijke oogst met veel variatie. Aansluitend op de werkavonden zullen weer excursies georganiseerd worden in de directe omgeving van Wageningen. De basiscursus was dit jaar ook weer een groot succes en zal eveneens in 2024 plaatsvinden. In het weekeinde van 18-20 oktober zal het paddenstoelenweekeinde plaatsvinden in Zuid – Limburg (overnachting in het NIVON-huis Eikhoud in Heerlen).

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Plantenwerkgroep

Ina van Keulen, coördinator

Jaarverslag 2023

Zoals altijd beginnen wij het jaar in de wintermaanden met studieve avonden in het Groene Wiel. Met gedetailleerde afbeeldingen behandelde we de familie *Lamiaceae*, *Caryophyllaceae* en *Brassicaceae*. Er is altijd genoeg belangstelling voor deze avonden.

Onze traditionele excursie in maart naar een Arboreta ging deze keer naar het Arboretum van landgoed Schovenhorst in Putten. Het particuliere landgoed is ontstaan uit bosbouwexperimenten op de toen nog woeste gronden en bevat 5 bomentuinen. Hier begon mr. Schober in 1848 zijn proeftuin en boomkwekerij. Een aantal bomen dat toen is aangeplant, is in die 170 jaar meer dan 40 meter hoog gegroeid. De tuin is besloten en biedt interessante doorkijkjes op de verschillende exotische boomsoorten die op deze plek verzameld zijn. Een Japanse ceder (*Cryptomeria japonica*) met spechtenflat, nu bewoond door boomklevers, een kromgegroeide Kransspar (*Sciadopytis verticillata*) waarvoor je door de knieën moet en een Mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*) die zo hoog is dat je bijna achterover slaat. Hier vind je ook de oudste Douglasspar van Nederland gepland in 1854. De weergoden waren ons goed gezind en dus genoten we van een boeiende rondleiding.

Kievitsbloem. Foto: Ina van Keulen

In april was de excursie van de Plantenwerkgroep naar de Kievitsbloemenhooilanden bij Hasselt. De wilde kievitsbloem *Fritillaria meleagris* groeit massaal in de Glanshaver- en vossenstaartheilanden langs het Zwarte Water. Het duurt wel 8 jaar voor uit een zaad een bloeiende plant ontstaat; de zaden blijven een halve eeuw kiemkrachtig. De jaarlijkse overstromingen zorgen hier voor de juiste condities. 22 april bleek de perfecte datum om de planten in bloei te zien. 's Middags hebben wij een bezoek gebracht aan de Stinzenplantentuin van kasteel Hackfort.

Wij hebben onze bijdrage geleverd aan de Inventarisatie van de Palmerswaard. Wij hebben tussen april en begin oktober 2023 bijna wekelijks op woensdagochtend de Palmerswaard bezocht. Het onderzoek heeft zich gericht op het deel van het terrein dat in beheer is bij het Utrechts Landschap. In kleine groepjes van max. 4 personen werden deelgebieden bezocht en geïnventariseerd op de aanwezige plantensoorten. Dit is zoveel mogelijk gebeurd tijdens een voorjaarsronde en vervolgens een zomerronde. Ook werden van specifieke eco-toepvlakken beschrijvingen gemaakt. In 23 bezoeken zijn in 2023 283 soorten en soortkruisingen aangetroffen. Hieronder zijn er 5 Rode Lijst soorten en 1 stroomdalgraslandsoort geteld.

In het kader van de week van de Veldbiologie hebben wij een ecologische wandeling georganiseerd in de Bovenste Polder in Wageningen. Niet alleen de bijzonderheden van de planten maar ook de bloem bestuivende insecten kregen aandacht.

In juni hebben we een bezoek gebracht aan de Ecozone De Klomp in Ede. Dit is een vrij toegankelijk terrein. Het is een compensatieterrein voor de gevestigde industrie en er wordt blauwgrasland ontwikkeld.

In juni hebben een bezoek gebracht aan het Golfcentrum De Batouwe in Tiel. Wij volgen de ontwikkelingen met de jaren en ons advies wordt op prijs gesteld. Ook werden wij benaderd door de Golfbaan Heelsum om de baan te inventariseren op planten. We hebben de gelegenheid aangegrepen om leden van de werkgroep mee die graag een keer mee willen met inventariseren mee te laten doen. Er hebben 10 leden gereageerd. In 4 avonden hebben wij de baan geïnventariseerd met als resultaat 276 soorten.

Op 30 December hebben voor het eerst meegedaan aan de Eindejaars Plantenjacht van FLORON. Met 7 leden hebben we in één uur 30 bloeiende planten gescoord.

Twee van onze leden Herman Thunnissen en Koen van Setten zijn nu vaste medewerkers van de Plantendeterminatiecursus van de KNNV Arnhem.

Jaarplan 2024

Zoals altijd in de wintermaanden hebben wij een aantal studieavonden waarbij we gebruik van gedetailleerde tekeningen.

Wij willen de volgende excursie organiseren:

- In maart naar pinetum De Dennenhorst in Lunteren.
- In april of mei naar arboretum Bruggelen o.l.v. Leo Goudzwaard. Dit Arboretum is eigendom van Gelders Landschap en Kastelen.
- Een hele dag excursie naar de tuin van de Hogeschool Van Hallo Larenstein in Velp en aansluitend een bezoek aan de Tuin van Sjef ook in Velp.

In de week van de biodiversiteit organiseren wij een Nectarindex buiten de bebouwde kom. De meeste tijd gaat natuurlijk naar de inventarisatie van landgoed Hemmen.

Wij gaan in samenwerking met Floron een basiscursus Flora organiseren.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Jongerenwerkgroep

Taric Schrader, coördinator

Jaarverslag 2023

De groep is in 2023 gegroeid van circa 20 jongeren naar een huidig aantal van 28 jongeren. Er werden regelmatig activiteiten bezocht. Zo is geholpen bij de Wageningse Bijenoases, meegeholpen bij de WUR BioBlitz, nachtvinders Belmonte werd drukbezocht, wordt gekeken naar eitjes van sleedoornpage en in het najaar werden een aantal landelijke symposia bezocht. Vanuit de groep maken de leden regelmatig onderling afspraken om gezamenlijk naar activiteiten te gaan, zowel binnen als buiten de KNNV afdeling weten de jongeren elkaar inmiddels steeds beter te vinden.

Jaarplan 2024

In 2024 willen we de integratie van jongeren binnen de afdeling verder verbeteren. Dit doen we door interessante activiteiten, lezingen en excursies binnen de groep te blijven delen. In 2024 willen we ook eigen activiteiten organiseren, ondanks dat dit niet ons primaire doelstelling is. Daarnaast willen we nog meer extern kenbaar maken dat jongeren prima kunnen aansluiten binnen de KNNV, zodat de drempel om (actief) lid te worden verder wordt verlaagd.

- Een eigen activiteit organiseren, bijvoorbeeld een Wageningse 'Big Day' – om aangesloten jongeren op een laagdrempelige manier met elkaar in verbinding te brengen
- Contact leggen met de JNM en NJN om actieve doorstroom vanuit deze organisaties te bewerkstelligen
- Contact leggen met WUR studieverenigingen Biologica en Sylvatica om actieve doorstroom vanuit deze organisaties te bewerkstelligen

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Veldgroep Vlinders en Libellen

Sjoerdje de Boer, coördinator

Jaarverslag 2023

In 2023 hebben we met de veldgroep meegewerkt aan de integrale inventarisatie van de Palmerswaard. Dit bleek nogal een uitdaging. Enerzijds vanwege de begaanbaarheid van het terrein, met een door de pootafdrukken van de Galloway runderen ongelijke ondergrond van rivierklei die bovendien na regen glibberig en boterzacht werd. Anderzijds vanwege de uitbundige plantengroei die langs de oevers in de loop van het seizoen met name de libellentellingen steeds uitdagender tot soms vrijwel nauwelijks mogelijk maakte. Ook moest er een nogal ingewikkeld telrooster gemaakt worden, omdat we met slechts maximaal één (tijdens het broedseizoen) of twee (rest van het seizoen) telgroepen van maximaal drie personen buiten de paden mochten komen. Dit is gelukt door de groepen op verschillende tijdstippen/dagen te laten tellen, en door ook één groep te maken die op de paden bleef. Voor deze laatstgenoemde groep waren er geen beperkingen t.a.v. het aantal deelnemers en de aanwezigheid van andere tellers buiten de paden, en hierdoor kon iedereen die zin had altijd met een telgroep mee.

De telroutes waren, evenals in voorgaand jaar, in overleg met de Vlinderstichting uitgezet. In 2023 is ervoor gekozen om de resultaten direct in te voeren in het systeem van de Vlinderstichting. Hierdoor was het niet nodig een aparte verzamelstaat van de resultaten te maken, omdat de voor de verslaglegging benodigde gegevens aan het eind van het seizoen uit het systeem van de Vlinderstichting konden worden gedownload. Er waren twee groepen van elk drie libellentelroutes en twee groepen van respectievelijk drie en vier vlindertelroutes. Beide groepen libellentelroutes en één groep vlindertelroutes bevonden zich buiten de paden, met als gevolg bovenbeschreven beperkingen voor het telrooster. De tweede groep vlindertelroutes bevond zich volledig op het publiek toegankelijke graspad, waardoor hiervoor geen beperkingen golden.

In totaal hebben 13 veldgroepdeelnemers meegedaan aan de libellentellingen en 18 aan de vlindertellingen. Samen hebben we 1333 dagvlinders (18 soorten), 62 dagactieve nachtvlinders (4 soorten) en 1652 libellen (25 soorten) geteld. Bovendien hebben we meegedaan aan de "Riviersluis telling" van de Vlinderstichting (telling van huidjes van uitgesloten Rivierrombouten). Daarnaast hebben een aantal vlindertellers ook vier maal de nectarplanten geteld. Het vlinder- verslag is geschreven door Astrid van Helmond en het libellenverslag door Sjoerdje de Boer.

Naast bovengenoemde inventarisatie hebben we ook, met 4-5 deelnemers per keer (in totaal 9 personen en een gastdeelnemer), in de periode 1 juni – 1 juli meegedaan aan de WUR Bioblitz. Tot onze verrassing was er op het WUR veel interessants te zien. Vooral de Dassenbosvijver aan de Vijfde polder bleek zeer in trek bij een groot aantal libellensoorten, en daarmee ook bij onze deelnemers. In totaal hebben we daar 15 soorten libellen waargenomen, waaronder een exemplaar van de in Nederland zeldzame Oostelijke witsnuitlibel, ontdekt door Janneke Elderson en Willem Wielemaker. Ook in de Alterratin zagen we verschillende libellen, waaronder massaal aanwezige Blauwe breedscheenjuffers. Het aantal waargenomen vlinders was wat minder, mede doordat de Bioblitz periode grotendeels samenviel met de jaarlijkse vlinderdip in juni. Toch zagen we nog 8 dagvlindersoorten en twee dagactieve nachtvlindersoorten. Hierbij waren naast een aantal erg algemene soorten (zoals Klein koolwitje en Bont zandoogje), ook o.a. Icarusblauwtje, Bruin blauwtje, Groot dikkopje en Hooibeestje. De geplande afsluitende excursie viel helaas letterlijk in het water, als gevolg van zware regen op de betreffende dag.

Verder zijn er, evenals in het vorig jaar, weer twee excursies naar een wat verder weg gelegen natuurgebied voorbereid, door Paula en Tineke. De eerste excursie was op 8 juni naar de Bruuk, waar als gevolg van de vlinderdip weliswaar weinig vlinders werden waargenomen, maar wel de zeldzame Zilveren maan. Verder bleken er ook veel andere leuke beestjes te zien. De tweede excursie, op 27 juli naar Voorsterbos/Waterloopbos in de Noordoostpolder, is wegens slechte weersomstandigheden (regen) niet doorgegaan.

Er zijn twee cursusavonden georganiseerd. Op 3 april heeft Klaas Hitman een vlinderopfriscursus gegeven. Op 18 april heeft Bart Heijne een libellenopfriscursus gegeven. Deze laatste cursusavond is tevens aangegrepen om als veldgroep afscheid te nemen van Jerina van der Gaag, die jarenlang met grote inzet een indrukwekkende hoeveelheid werk voor de veldgroep heeft verzet.

Op 26 mei hebben Joke en Sjoerdje samen een vlinderexcursie gegeven voor een groepje van 14 leerlingen en 4 leraren van het Lodensteincollege te Kesteren. De betreffende leerlingen waren lid van een door henzelf opgerichte natuurclub, en ze wilden graag eens een vlinderexcursie doen. De leerlingen bleken fanatieke vlinderaars die vol enthousiasme achter elk vlindertje aangingen.

Jaarplan 2024

In 2024 gaat de veldgroep een bijdrage leveren aan de brede inventarisatie van de Heerlijkheid Hemmen, in de vorm van libellen- en vlindertellingen. Mogelijk gaat de veldgroep daarnaast ook vlindertellingen doen op de Westberg te Wageningen. Voorts wordt er gewerkt aan het opstellen van een activiteitenprogramma voor het komend jaar. Hierop komen onder meer een dagvlinder cursus en een libellencursus voor beginners, een libellencursus voor gevorderden, een excursieprogramma in Wageningen en omstreken, en excursies verder weg naar enkele voor ons interessante gebieden elders in het land.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Vogelwerkgroep

Ria Peters, secretaris

Jaarverslag 2023

Algemeen

In 2023 besloot Henrik de Nie, na 31 jaar, te stoppen als bestuurslid van de Vogelwerkgroep en eindredacteur van de Pennevluchten. Een besluit dat we niet ongemerkt voorbij lieten gaan. Tijdens de werkgroepavond in september zetten velen hem in het zonnetje met verhalen uit voorbije jaren, met bijbehorende plaatjes en gepaste humor. Ter bekroning van zijn verdiensten werd aan Henrik het welverdiende erelidmaatschap toegekend!

En de aanhouder wint en melden helpt! Nadat jarenlang een aantal leden van de Vogelwerkgroep, Dierenambulance en vele anderen aandacht hadden gevraagd voor de 'Draadslachtoffers' van hoogspanningsmasten, kon Wetlandwacht Rinus van der Molen ons op 7 december van dit jaar beelden tonen van Tennesse bij het laten aanbrengen van reflecterende markeringen, ook wel 'fireflies' genoemd, op bliksemraden: Een ingreep bedoeld om de draden beter zichtbaar te maken voor vogels, met als doel het aantal slachtoffers onder de vogelpopulatie drastisch te verminderen. De gebruikte FireFly-markeringen zijn zowel overdag als 's nachts zichtbaar. Naast reflectoren hebben de tags ook UV-absorberende vlakken die overdag energie verzamelen en deze 's nachts weer uitstralen. De verwachting is dat het aantal vogelslachtoffers hierdoor met ongeveer 90 procent zal afnemen.

Het Bestuur kwam 3x bijeen in Het Groene Wiel. Lia Avis versterkte het bestuur als redactielid van de Pennevluchten. Wetlandwacht Rinus v.d. Molen en Taric Schrader van KNNV-jongerenwerkgroep sloten vanuit vak-kennis aan bij onderwerpen die voor ons of hen van belang waren.

Per 31-12-2022 telden we 145 leden (vorig jaar is dat fout vermeld). Tien mensen werden lid van de Vogelwerkgroep en vijf zijn er gestopt. Twee leden zijn ons het afgelopen jaar ontvallen door overlijden. Het totaal aantal leden per 31-12-2023 was 148.

Activiteiten

- In samenwerking met Sovon is er door vele leden van de VWG gewerkt aan een publicatie met als werktitel 'Broedvogels in het werkgebied van de Vogelwerkgroep Wageningen en omstreken - opvallende veranderingen tussen 1991 en 2020', onder redactie van Henrik de Nie, Lijbert Brussaard, Lia Avis (allen VWG), Caroline van Oostveen (VWG en Sovon) en Jan-Willen Vergeer (Sovon). In 2024 zal dit werk worden voltooid.
- Het bestuur heeft alle leden, die de afgelopen 5 jaar lid zijn geworden, d.m.v. een enquête benaderd om zicht te krijgen op hun interesses, vragen en mogelijkheden binnen de Vogelwerkgroep.
- In november was er 'teams'-overleg tussen Vogelbescherming en de Vogelwerkgroep om te bespreken in hoeverre die elkaar van dienst kunnen zijn.
- In het bestuur kwam de vraag aan de orde of we als Vogelwerkgroep de 'status aparte' willen handhaven of willen onderzoeken op termijn volledig werkgroep van de KNNV te worden en wat daar de voor- en nadelen van zouden zijn.
- Onze maandelijkse Werkgroepavonden bij 'Meet & Eat' Agro Business Park 10, werden bezocht door ongeveer 30 leden per avond.
- In januari startte Frank Majoor van SOVON (Vogelonderzoek Nederland) met 25 jaar Kokmeeuw-ringonderzoek, met als extraatje 'De Nijlganzen'.

- Herman van Oosten van 'Oenanthe ecologie' hield in februari een lezing over de Broedbiologie van het Paapje in Drenthe.
- In maart vertelde ecoloog Stef van Rijn over het onderzoek met GPS-zenders door de Werkgroep Zeearend Nederland en Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels, over Zeearenden en Rode Wouwen.
- Ruben Fijn van Waardenburg Ecology nam ons in april mee naar de kusten van Namibië voor een lezing over het YourTern Project en de broedecologie en trekfenologie van de Damara Stern.
- Dichter bij huis werd in mei de avond-excursie door Wageningse Bovenpolder geleid door Eric Minke en Harm Jan Kwikkel.
- Met toestemming van Natuurmonumenten en Defensie konden we ook dit jaar weer de avond-fiets-excursie van juni naar een gebied aan de rand van de Edesche Heide organiseren, in de hoop de Nachtzwaluw in de schemering te zien en horen.
- Tijdens de werkgroepavond van september werd Henrik de Nie in het zonnetje gezet voor zijn enorme inzet en benoemd tot erelid van de Vogelwerkgroep.
- Fred Wouters, oud-directeur van Vogelbescherming Nederland, ging in oktober met de aanwezigen in gesprek met als uitgangspunt het boek 'De Rode Lijster'; Vogels beschermen in een gepolariseerd land
- De lezing in november werd verzorgd door Kees Schreven: Ganzen op weg naar Nieuw Land: hoe en waarom ontwikkelde de Kleine rietgans een nieuwe trekroute?
- December: Traditie aan het eind van het jaar is een avond met presentaties 'van leden voor leden'. Er waren foto's uit het werkgebied door Peter Pfeifer; Maurits Gleichman toonde beelden uit eigen tuin en van de Wageningse Berg en Bart Heijne liet bijzondere foto's zien van parende grote bonte spechten en enkele andere vogels in zijn tuin in Ede.
- Rinus v.d. Molen kon ons beelden laten zien van de actie van Tennenet juist diezelfde dag ter voorkoming van 'draadslachtoffers'.

Maandelijks excursies:

Voor KNNV / VWG-leden plande Wim Haver excursies naar bijzondere delen van het land:

januari: Zeeland – Brouwersdam – Prunjepolder; februari: Flevoland; maart: Bekendelle en Groeve Winterswijk; mei: De Hamert; juni: Texel en later die maand naar Dwingeloo en Zuidlaardermeer, Groningen; augustus: Lauwersmeer; september: Biesbosch en gekoppeld aan het weekend Schiermonnikoog; Lauwersmeer; oktober: Texel; november: Paesens Moddergat; december: Strijen en Goeree.

Vogelexcursies in de buurt van Wageningen

Op veler verzoek organiseerde Lia Avis dit jaar voor het eerst 'excursies dichterbij huis'. Het betrof excursies met een avondwandeling of -fietsocht in de buurt van Wageningen, gericht op vogelzang en vogels herkennen: maart te voet door het Arboretum Belmonte olv Harm Jan Kwikkel en Henrik de Nie, april en mei te voet in Parkbos Den Engh in Ommeren (Betuwe) olv Koen van Setten, mei Fietsexcursie Binnenveldse Hooilanden olv Marleen Cobben, gericht op water- en weidevogels, in de Week van de Veldbiologie. Er bleek veel animo te zijn voor deze excursies.

De uitgestelde excursie Dassenbos /Vogelringstation Wageningen door Henk van der Jeugd, van het NIOO-KNAW werd in april alsnog georganiseerd.

Cursussen

De in 2022 gegeven cursus Vogelzang werd dit jaar afgerond met een terugkom-avond voor de deelnemers. Hiervan werd met veel plezier gebruik gemaakt; de door zowel deelnemers als coaches genoemde punten zullen gebruikt worden om de cursus voor 2025 te verbeteren. Er was veel waardering voor de wijze waarop de cursus is opgezet.

Er is dit jaar, in samenwerking met Sovon, een start gemaakt om voor 2024 een BMP-cursus te geven voor geïnteresseerden met als doel meer leden bij het tellen te betrekken; een buffer te vormen voor tellers die op termijn willen gaan stoppen en te streven het gehele werkgebied te kunnen registreren.

Het 'Schiermonnikoog-weekend' in kampeerboerderij Eureka (29 september tot 1 oktober).

Elf leden verbleven in Eureka; twaalf elders op het eiland, waarbij zij wel deelnamen aan de (buiten)activiteiten. Doordat er beduidend minder mensen in Eureka verbleven, werden de kosten voor het weekend hoger. We kozen ervoor iedereen die deelnam aan het weekend ook mee te laten betalen aan de huur van Eureka, waar op zaterdagavond de gezamenlijke activiteiten plaatsvonden.

Pennevluchten

Jaargang 41 van ons blad Pennevluchten telde vier afleveringen. De redactie bestond uit Lijbert Brussaard, Lia Avis en Henrik de Nie (t/m 2023-3) en Caroline van Oostveen (vanaf 2023-4), die na het vertrek van Henrik de redactie kwam versterken. Alle leden ontvingen de digitale versie in kleur; ook de papieren versie werd dit

jaar volledig in kleur gedrukt. Negentien enthousiaste bezorgers en hun invallers verspreidden een groot deel van de papieren versie, waardoor er een flinke besparing was op de kosten van verspreiding (3 postzegels per Pennevluchten).

Belmonte Arboretum

Het Belmonte-nestkastenproject is een vast onderdeel van de werkzaamheden van de Vogelwerkgroep. Een groep leden was actief om de resultaten per nestkast en per soort te registreren. Het verslag is ook meegenomen in het landelijke verslag van NESTKAST (NETwerk voor STudies aan nest-KASTbroeders.).

Natuur- en vogelbescherming

Afgelopen jaar zijn (bestuurs-)leden van de VWG actief geweest in meerdere groene overleggen en initiatieven:

- Ook dit jaar vroeg Rinus v.d. Molen, Wetlandwacht van de Vogelbescherming, het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Wageningen aandacht te schenken aan draadslachtoffers; gewonde en dode vogels die tegen de hoogspanningskabels zijn aangevlogen in het Binnenveld en bij de Pabstendam. Eind van dit jaar bleek dit jarenlange signaleren resultaat te hebben.
- Met Staatsbosbeheer werden afspraken gemaakt over vernatting / maaibeleid Bovenste Polder door Maurits Gleichman, Harm Jan Kwikkel en Raoul Beunen van VWG en Sovon-teller in het gebied en door Rinus van der Molen Wetlandwacht Vogelbescherming
- De VWG werd door Rinus v.d. Molen en Taric Schrader vertegenwoordigd in 'de Dijkdenkers' / planvorming rond de versterking van de Grebbedijk.

Overige betrokkenheid / activiteiten

Voor allerlei vragen weet men de Vogelwerkgroep te vinden.

- Bij Marin worden op verzoek van omwonenden gierzwaluwkasten geplaatst, waarbij Hans Westendorp (IVN Ede) gaat adviseren.
- De vraag om een lezing te verzorgen in Doorwerth over vogels is doorgespeeld aan de leden.
- Aandacht voor 'botsingen met glas' ook bij grotere bouwprojecten, mondde uit in een lezing gepland in 2024.
- De huismussen kregen verdiende aandacht:
 - Een bezorgde bewoner, die het dak wilde isoleren vroeg advies over de manier waarop dit kon zonder de huismussen te verjagen, die er mogelijk broedden.
 - De Woningstichting Wageningen ontving op verzoek van buurtbewoners een brief om met het opknappen van een woning, die opnieuw verhuurd zou gaan worden, rekening te houden met de mussenkolonie, die zich in de tuin had gevestigd.
- De boerenzwaluwen, die nestelen in een schuur, maakten er een rommeltje van. Onze 'goede raad' was om vooral te genieten van deze mooie vogeltjes.
- Een Master-studente WUR uit Letland deed onderzoek naar 'nature based practices', waaraan leden van de vwg hun medewerking verleenden.
- Het verzoek van de Bergcommissie aan de KNNV om mee te werken aan een inventarisatie van de Wageningse Berg kon snel worden afgehandeld, omdat deze al sinds 1996 jaarlijks wordt geteld volgens de BMP-methode.
- Een student 'docent Biologie', die meer wilde weten over Patrijzen is in contact gebracht met 'onze patrijzen-man': Chris Bosch.
- Door Eric Minke, die de stadsvogels inventariseert is contact gelegd met de Academic Consultancy Traininggroep van Wur die om info vroeg over stadsvogels ivm opdracht gemeente Wageningen om binnenstad te vergroenen –
- Samen met KNNV en IVN-Ede stonden we in een standje bij de 'week van de ouderen 55+markt'.
- Een aanvraag van het Eco-dorp voor inventarisatie van de Dorskamp hebben we afgewezen.
- Aan vogelaars in Veenendaal leverden we het inventarisatierapport Kwinteloijen, omdat zij zich wilden voorbereiden op een mogelijke aanvraag om er in 2024 motorcross-wedstrijden te organiseren. Inmiddels is duidelijk, dat er in het broedseizoen geen vergunning wordt verleend.
- De vraag om verrekijkers voor kinderen als onderdeel van de excursie 'Vogels in de winter' voor 7 en 8 jarigen aan scholen in Renkum en Oosterbeek is nog steeds actueel.
- De vraag van een PhD-student, Centre Connecting Humans and Nature (Radboud Universiteit op zoek naar deelnemers aan groepsgesprekken over natuurbeleving, hebben we doorgestuurd aan de leden.

Jaarplan 2024

- Met SOVON de BMP-cursus geven
- Vernieuwen van de cursus Vogelzang voor 2025
- 'Excursies dichtbij' integreren als vast onderdeel van ons aanbod
- Aansluiten bij de door KNNV georganiseerde excursie in de Bovenste Polder voor Burgemeester en Wet-houders
- Samen met Mooi Binnenveld de Nationale vogelweek in mei '24 organiseren
- Jubileum 80-jaar bestaan van de Vogelwerkgroep in september 2026 voorbereiden
- de relatie VWG – KNNV verder onderzoeken

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Amfibieën en Reptielenwerkgroep

Laura Zeeman, coördinator

Jaarverslag 2023

In 2023 zijn we begonnen en hebben we de kersverse Amfibieën en reptielenwerkgroep opgericht. Op dit moment hebben we 6 toegewijde leden, waarmee we onze eerste vergadering hebben gehouden in oktober. In het voorjaar van 2023 is het paddenscherm geplaatst langs de N225 door onze werkgroepleden en vrijwilligers. Hiermee zijn ruim 1400 amfibieën overgezet naar hun voortplantingswater. Ook in de stad Wageningen zijn veel waarnemingen en overzetacties (2000+) gedaan tijdens de voorjaars trek.

Jaarplan 2024

Ook voor 2024 hebben we weer financiering voor het scherm aan de N225 gekregen, waar we erg blij mee zijn. We willen doorgaan met het overzetten van amfibieën in en rond Wageningen tijdens de voorjaars trek. Daarnaast willen we het waarnemen uitbreiden naar de richting Ede.

Onze werkgroepleden zijn actief betrokken bij inspraak en overleggen bij overheidsinstanties. Dit netwerk gaan we onderhouden en uitbreiden om onze data direct bruikbaar te maken in de praktijk.

Verder gaan we ons bezighouden met het opzetten van KNNV activiteiten zoals excursies, bijdragen aan inventarisaties en werkgroepavonden.

Foto: Gillian van Duijvendijk

Jaarverslag 2023 van de commissie Boekenverkoop KNNV-uitgeverij

Peter Goedhart

In 2023 werden door de leden van de afdeling via de boekenverkoop in totaal 134 boeken aangeschaft. Een vergelijking met 2022 levert het volgende beeld op:

Categorie boeken	2022	2023
Zoölogie	33	70
Botanie	43	40
Overig	23	24
Totale aantal	96	134

De toename van het aantal verkochte boeken in 2023 kan voor een deel worden verklaard doordat de vereniging Mooi Binnenveld voor de opleiding van haar natuurgidsen 19 exemplaren van de zakgids 'Vogels van Nederland en België' aanschafte. Andere opvallende bestellingen waren de 7 exemplaren van diverse paddestoelengidsen en de 6 exemplaren van de Canon van Nederland. Het grootste aandeel van de stijging lijkt toch de toename van interesse vanuit de leden in de door KNNV-uitgeverij aangeboden boeken. Dit laat ook zien dat het aanbod van met 10% korting en zonder portokosten aanschaffen van boeken van de KNNV-uitgeverij voor veel van de leden van onze afdeling een aantrekkelijke optie is. Ook laat het zien dat de leden graag via de aankoop van boeken de afdeling financieel steunen.

Halverwege 2023 werd besloten om de boekenmails volgens een vast schema te versturen. Dat wil zeggen dat er voortaan elke maand rond de twintigste een mail naar de leden wordt verstuurd waarbij tot het eind van de desbetreffende maand boeken kunnen worden besteld, die dan in de eerste week van de nieuwe maand ontvangen worden. Vrijwel alle boeken werden op basis van deze mail besteld, een enkele uitzondering nagelaten, zoals de boeken die halverwege een maand apart door Mooi Binnenveld werden besteld. Een enkele keer kwamen boeken beschadigd aan (onder meer omdat de verpakking door de regen kapot was gegaan). Dit werd altijd soepel opgelost door de uitgeverij. De besteller kreeg dan van de uitgeverij de optie om het beschadigde exemplaar met 50% korting aan te schaffen, of een nieuw onbeschadigd boek te ontvangen. Merkwaardig genoeg kan post.nl niet aansprakelijk gesteld worden voor zulke schade. De samenwerking met de KNNV-uitgeverij verliep ook dit jaar prima.

Regelmatig werden boeken besteld waar in de boekenmails extra aandacht aan werd besteed. Dat de boekenmail nu via het format LaPosta aantrekkelijker worden vormgegeven, heeft hier zeker ook een rol gespeeld. Guy Akkermans was zo vriendelijk om mij de basisprincipes van deze vormgevingsmodule te leren. Omdat er als reactie op de boekenrubriek in de Urtica nooit een bestelling is binnen gekomen en omdat de timing van de uitgave van de Urtica nogal eens overlapt met die van de boekenmails is in overleg met de redactie van de Urtica besloten om de boekenrubriek in de Urtica te vervangen door een standaard bericht waarbij de lezer wordt uitgenodigd om zich te abonneren op de boekenmail. Het overgrote deel van de leden is overigens al geabonneerd op de boekenmail.

Het jaar 2023 is al met al een zeer succesvol jaar geworden met voor de leden boeken die ze met korting konden aanschaffen, voor de afdeling een mooie financiële bijdrage aan de begroting en voor de commissie voldoening voor het gedane werk. Interessant wordt om te bezien of de groei in aantal aangeschafte boeken zich in 2024 zal doorzetten.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de commissie Natuurwandelingen op donderdag

Jaarverslag 2023

Leny Huitzing

In 2023 waren er 11 natuurwandelingen of -fietstochten gepland op de derde donderdag van de maand. Daarvan is de fietstocht in september naar de Marspolder niet doorgegaan wegens veel regen en wind. Gemiddeld namen er 12 personen aan deze activiteiten deel.

De wandelingen / fietstochten gingen naar de Grebbeberg geleid door Leny Huitzing en Henrik de Nie; Plantage Willem III eveneens geleid door Leny Huitzing en Henrik de Nie; Wageningse Eng geleid door Ada Parlevliet; Hemmen wandeling o.l.v. Leny Huitzing en Henrik de Nie; Belmonte o.l.v. Arnold Braaksma;

Reijerscamp geleid door Rhea Rekker; Groene Grens o.l.v. door Ina van Keulen; fietstocht rondom Hemmen geleid door Leny Huitzing. De wandelingen in oktober en november waren traditiegetrouw gewijd aan paddenstoelen en gingen naar het Renkums Beekdal en de Oostereng onder de bezielende leiding van Erik Minke. Dit is het laatste jaar dat ik deze 'uitingen' heb georganiseerd. Ik heb er veel plezier aan beleefd maar draag de organisatie met ingang 2024 over aan het drietal Riek Harteveld, Erik Minke en Rhea Rekker. Veel succes! Tot ziens bij een volgende 'uiting'.

Programma 2024

Eric Minke, Riek Harteveld en Rhea Rekker

- 18 januari: Grebbeberg en Vogelenzang, Leny Huitzing, zie website tzt
- 15 februari: Laag Wolfheze, Leny Huitzing, zie website tzt
- 21 maart: Vogels, Oranje Nassau Oord, Wageningen. Startpunt: Scheidingslaan. Op de rotonde van de Wageningse Berg de afslag Scheidingslaan nemen en rijden tot waar het asfalt ophoudt, Eric Minke, min-kesuz@outlook.com
- 18 april: Arboretum Belmonte, Wageningen, Koetshuis, vlak bij ingang, Arnold Braaksma, 06 8016 4499
- 16 mei: Hemmen, Veldstraat, ingang Kasteeltuin Hemmen, Rhea Rekker, 06 5127 8949
- 20 juni: Renkums Beekdal, parkeerplaats van De Beken, Nieuwe Keijenbergseweg 174, Renkum, Riek Harteveld riek@wrpc.nl
- 18 juli: Marspolder, Fietsexcursie, Leny Huitzing, zie website tzt
- 29 augustus: Jufferswaard, parkeerplaats veerstoep Renkumse voet-fietsveer, Lambert van Gils, zie website tzt
- 19 september: Wolfheze, Heelsumse Beek, parkeerplaats NM Wolfhezerweg, Wiebe Selders, zie website tzt
- 17 oktober: Paddenstoelen, Renkums Beekdal, parkeerplaats van De Beken, Nieuwe Keijenbergseweg 174, Renkum, Eric Minke, minkesuz@outlook.com
- 21 november: Paddenstoelen, Arboretum Oostereng, boswachtershuis Keijenbergseweg 2, bij stenen witte grenspaal, Eric Minke, minkesuz@outlook.com

We starten altijd om 9.30 uur. Hebben jullie ideeën schroom dan niet om dit met ons te delen.

Programma Natuurwandelingen op zondag in 2024

Frans Jacobs, coördinator

Op de eerste zondag van elke maand wordt een wandeling georganiseerd geleid door Frans Jacobs. Voor elke wandeling geldt informatie en opgave bij Frans Jacobs: f.jacobs12@kpnplanet.nl of 06 44254850. Kijk altijd op de website voor de laatste informatie.

Zondag 7 januari 2024: Wandeling over de Elterberg.

Elten lag van 1945 tot 1962 in Nederland, maar werd na een volkstelling in dit gebied, teruggegeven aan Duitsland. Het is door het prachtige uitzicht bovenop de Elterberg en ook door het Nederlands-Duitse verleden altijd een toeristische attractie gebleven. De wandeling gaat door loofbossen over een geaccidenteerd gebied. Verzamelen op de parkeerplaats van "Het Pallet" (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg) om 8.30 of op de parkeerplaats bij de kerk in Hoch Elten om 9.30.

Zondag 4 februari 2024: Wandeling over de ZO Veluwe bij de Steeg.

Verzamelen om 8.45 op de parkeerplaats van "Het Pallet" in Wageningen (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg) of om 9.30 op de parkeerplaats "Lappendeken" Diepensteeg 25, De Steeg. Dit is de startplek van de wandeling. Vanaf hier wordt de Carolinahoeve-Posbank wandelroute (7 km) gevolgd.

Zondag 3 maart 2024: Wandeling over de Mookerheide en door de omliggende bossen.

Het is een stevige wandeling (7.5 km) over geaccidenteerd terrein door loofbossen en over de Mookerheide. Na een periode met veel regen zijn wandelschoenen of laarzen zeker aan te bevelen. In de hellingbossen bevinden zich veel tamme kastanjes, wilde kersen, haagbeuken en verder ook ratelpopulieren, mispel en spaanse aak. Aan de rand van de heide bevinden zich enkele forse zeedennen. Verzamelen om 8.45 op de parkeerplaats van "Het Pallet" (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg, wageningen) of om 9.30 op de startplek van de wandeling. De wandeling start onderaan de heuvelrug op de parkeerplaats bij het pannenkoekenhuis in Plasmolen (Plasmolense hof).

Zondag 7 april 2024: Bemmelse Zeeg.

De wandeling gaat door zowel moderne laagstam- als oude hoogstamboomgaarden. We komen langs met wilde planten ingezaaide akkerstroken en veldjes met oude graangewassen. Dit is een onderdeel van het park Lingezege. De wandeling (ongeveer 6 km) start om 9.30 bij de landwinkel De Woerd aan de Woerdse straat in Ressen of om 8.45 op de parkeerplaats van "Het Pallet" (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg) in Wageningen.

Zondag 5 mei 2024: Wandeling door het Maasheggegebied tussen Sambeek en Vierlingsbeek (8 km).

Het gebied kenmerkt zich door weides omsloten door heggen waarin zich hier daar (knot)bomen bevinden. De heggen bestaan meest uit meidoorns, maar ook sleedoorns, spaanse aaken, hazelaars, rode kornoeljes en kardinaalsmutsen zijn aanwezig. Bij de vrijstaande bomen gaat het meest om eiken en essen. Verder zijn veel knotwilgen aanwezig. Wat betreft vogels; de nachtegaal en gekraagde roodstaart zijn hier nog algemeen en zingen begin mei volop. Verder zijn te horen : braamsluiper, grasmus, tjiftjaf, spotvogel, roodborsttapuit, ringmussen (veel), koekoek en met wat geluk geelgors, steenuil en zomertortel. Verzamelen om 8.30 op de parkeerplaats van het Pallet in Wageningen (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg) of om 9.30 op de startplek van de wandeling. Dit is op de parkeerplaats van de Schutkooi Veerweg 3 in Vortum Mullem.

Zondag 2 juni 2024: Wandeling/excursie door het Filosofendal tussen Beek en Berg en Dal (4 km)

Dit is een bos rijk aan boom- en struiksoorten zoals de tamme kastanje. Dit bos is ook rijk aan vogels als spechten, waaronder de groene-, middelste- en kleine bonte specht, appelvinken, roofvogels etc. Verzamelen om 8.45 op de parkeerplaats van het Pallet in Wageningen (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg) of om 9.30 onderaan het Filosofendal in Beek (Rijksstraatweg 186A).

Zondag 7 juli 2024: Wandeling over het Grebbeberg.

Deze wandeling begint onderaan de Grebbeberg aan de oostkant, waar het fietspad uitkomt op de weg Wageningen Rhenen (=startplek). Eerst wordt dit fietspad gevolgd om via de wijk Vogelenzang (Rhenen) vervolgens de Grebbeberg aan de westzijde te beklimmen. Daarna gaat het boven over aan de rand van de steile zuidhelling weer terug. De wandeling is interessant wat betreft planten als pijpbloem, slangekruid en heel veel teunisbloemen. Verzamelen om 9.10 op de parkeerplaats van Het Pallet in Wageningen (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg) of om 9.30 op de startplek van de wandeling.

Zondag 4 augustus 2024: Wandeling door de waarden rond kasteel Loevestein (4 km).

De te volgen route gaat langs de oevers van de afgedamde Maas en Waal. De zomerdijken zijn hier verdwenen en de rivieren hebben hier vrij spel. Kuddes wilde runderen zorgen er voor dat de verruiging en verbossing binnen de perken blijven. Deze wandeling heeft zowel wat betreft vogels als wat betreft planten veel te bieden. Het startpunt van de wandeling is de parkeerplaats van het kasteel, waar we om 9.30 bijeen komen. Verzamelen om 8.30 op de parkeerplaats van het Pallet te Wageningen (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg).

Zondag 1 september 2024: Wandeling langs de Maas bij de Hamert (4 km).

Deze wandeling is vooral wat betreft planten zeer de moeite waard. We volgen de blauwe paaltjesroute waarbij met het gedeelte langs de Maas begonnen wordt. De wandeling gaat eerst langs de Maas, waar een indrukwekkende rijkdom aan plantensoorten voorkomt. Later gaan we de beboste rivierduintjes over en de heide op. Tenslotte wandelen we terug langs het Niers-Maas kanaal. De variatie aan terreintypen zorgt voor veel variatie aan planten- en vogelsoorten. Vertrek Wageningen om 8.30 vanaf de parkeerplaats van het Pallet in Wageningen (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg). Start wandeling 9.30 Startplaats Jachthut Op Den Hamert. (links van de weg vanuit het noorden gezien).

Zondag 6 oktober 2024: Wandeling over het landgoed Hemmen (oostzijde).

De wandeling gaat eerst over het parkgedeelte bij de ruïne en vijver met zijn indrukwekkende oude bomen, vervolgens door het oude bos en tenslotte over de landerijen ten westen van het landgoed terug. Het landgoed is interessant om de vele monumentale bomen die zich daar bevinden maar ook om het hardhoutooibos met zijn vele hoge essen en eiken. Het bos van Hemmen is ook rijk aan vogels als spechten, roofvogels etc. De wandeling (ongeveer 5 km) start op de kleine parkeerplaats tegenover de Molenstraat 1 en naast Molenstraat 2 in Zetten. De parkeerplaats ligt aan de Linge. Verzamelen hier om 9.30 of om 9.00 op de parkeerplaats van Het Pallet in Wageningen (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg).

Zondag 3 november 2024: Wandeling over de hei ten zuiden van Otterlo.

Deze wandeling met een lengte van ongeveer 5 a 6 km voert over heide met jeneverbesstruweel, zandverstuivingen en door bos. In het jeneverbesstruweel zijn o.a. te zien vogels als kramsvogels die afkomen op de jeneverbessen, groenlingen, kneuen en staartmezen die graag in de jeneverbessen hun nesten bouwen. Het bos bestaat voornamelijk uit grove dennenbos, waarbij sommige stukken al een behoorlijke leeftijd hebben bereikt. Verzamelplaats : 9.00 parkeerplaats het Pallet in Wageningen (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg) of om 9.30 op de parkeerplaats oostelijk van de N310 (weg tussen Hoge Veluwe en Planken Wambuis) ongeveer 3 a 3,5 km zuidelijk van Otterlo (paal 58),

Zondag 1 december 2024: Wandeling rond de Bizonbaai.

Verzamelen om 8.45 op de parkeerplaats van Het Pallet in Wageningen (hoek Kees Mulderweg en Rooseveltweg) of om 9.30 op de parkeerplaats van Oortjesherken in de Ooijpolder.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de commissie PR-kraam

Rhea Rekker

Jaarverslag 2023

- 2023 stonden we met zijn 5-en, Eric Minke, Nynke Groendijk, Jolanda Verbeek, Elsa Loosjes en Rhea Rekker op verschillende evenementen, dat waren: de dag van de Vlinderstichting, de lentemarkt en herfstmarkt van het Renkums Beekdal, 3 keer op een open dag van de Ommuurde Tuin te Renkum, de WUR Bioblitz op de Campus, de Molenmarkt in Wageningen en de 55-plus markt in Wageningen.
- In december hebben we met z'n vieren alle materialen voor de PR- kraam doorgenomen, folders en natuur-attributen, en een nieuwe selectie gemaakt.

Jaarplan 2024

- We gaan met veel enthousiasme met hetzelfde groepje door.
- We blijven de lente- en herfstmarkt van het Renkums Beekdal doen, omdat we daar in het gebied als KNNV veel geïnventariseerd hebben en vanwege de goede samenwerking met de Stichting.
- Ook de Molenmarkt zou weer kunnen, omdat we daar veel belangstellenden treffen. Misschien dat we dit jaar ook op de Vlegeldag in Bennekom gaan staan.
- Verder komen er altijd spontane evenementen langs, waar we soms bij aansluiten, als het past.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Webredactie

Anneke Löffler

In 2023 is een begin gemaakt met het in de agenda op de website zetten van alle activiteiten.

Deze webagenda wordt leidend en kan altijd op korte termijn worden bijgewerkt als er iets verandert, zo krijgen de leden altijd up-to-date informatie.

De webredactie bestond in 2023 uit Herman Thunnissen, Guy Ackermans en Anneke Löffler. In de cember 2023 zijn Herman en Guy gestopt.

In 2024 is de webredactie uitgebreid met May-Anne Plaizier. Plan voor 2024 is om leden meer naar de website te lokken. In de Urtica staat de agenda in zeer korte vorm met een QR code die de webagenda opent. Ook in de nieuwsbrief staat niet meer de volledige detailinformatie, maar een korte beschrijving van een aantal activiteiten. Voor details moet je de link aanklikken naar het item op de website. Het menu item "Alle activiteiten" vervalt en we gaan een uitgebreidere pagina maken met info over de afdeling.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de commissie Natuuracademie

Ineke Ammerlaan

Onder de noemer “natuuracademie” organiseert de afdeling jaarlijks een aantal laagdrempelige lezingen over allerlei natuuronderwerpen. Deze activiteiten zijn gericht op leden én niet-leden. Voor niet-leden kan het een eerste kennismaking zijn met de vereniging, wellicht leidend tot een lidmaatschap.

In 2023 werden de natuuracademielezingen georganiseerd door Ineke Ammerlaan en Gert van Maanen. Zij kregen ondersteuning van Guy Ackermans bij de PR en technische ondersteuning van lezingen georganiseerd via Zoom.

De volgende lezingen zijn in 2023 georganiseerd:

- 26 januari. Klimaatverandering op de Noordpool door Christophe Brochard.
- 12 februari, Darwin café: evolueren we nog? Door Nico van Stralen. Lezing ism Bionieuws.
- 21 februari. Flora-ontwikkeling in de Binnenveldse Hooilanden door Henk Kloen
- 9 maart. Data uit de NDFF door Dries Oomen
- 14 maart, Lezing over het boek Heg, door Kenneth Rijdsdijk
- 15 april. Het verborgen verleden van Oranje Nassau's Oord, door Patrick Janssen
- 19 oktober, Land van Peelen, burgerinitiatief voor biodiversiteit ZW Veluwe, door Jasper-Jan de Konink
- 28 november, Wilde orchideeën in Nederland, door Joop ten Dam en Janine Mariën

Jaarplan 2024 Natuuracademie

In 2024 gaan we door met het organiseren van lezingen, en indien mogelijk een bijpassende excursie. We streven naar een gevarieerde mix aan onderwerpen verzorgd door externe sprekers en deskundigen uit de eigen afdeling.

Jaarverslag 2023 en plannen 2024 van de Urtica redactie

Huub Löffler

Afgelopen jaar is May-Anne Plaizier toegetreden tot de redactie, en is Guy Ackermans gestopt. Met May-Anne vormen nu Lambert van Gils en Huub Löffler de redactie, die zoals elk jaar, 4 nummers heeft samengesteld. De redactie heeft de digitale versie gepromoot om zo de kosten voor milieu en kas te beperken. Op dit moment ontvangt ongeveer een 1/3 van onze leden de Urtica alleen digitaal, en 2/3 geprint.

In 2024 willen we onderzoeken of een digitale versie aantrekkelijker kan worden door bijvoorbeeld gebruik te maken van een PDF-viewer waarmee je makkelijk door de digitale Urtica kunt bladeren. Ook willen we nog eens nagaan of er scherpere aanbiedingen zijn voor drukken en verzenden van ons blad.

In 2024 publiceren we als proef de jaarverslagen van de werkgroepen en commissies niet meer in de Urtica, maar op onze website. Naast een besparing van papier heeft dat het voordeel dat de verslagen gearchiveerd worden en makkelijk terug te vinden zijn.